

Nr 388.

Av herr **Sjölander**, angående den s. k. nöjesskattens omläggning till statsskatt m. m.

Vid 1919 års riksdag väckte undertecknad en motion om beskattning af offentliga nöjestillställningar och betonades samtidigt, att den av mig föreslagna nöjesskatten borde utgå i form av statsskatt. Den då bebådade kungl. propositionen om kommunal nöjesbeskattning gav mig anledningen till motionen ifråga.

Nöjesskatten var dock från början icke avsedd att bliva en kommunalskatt. Detta framgår med all önskvärd tydlighet i första hand av statsrådsprotokollet av den 9 mars 1917 och i andra hand av det lagförslag dåvarande finansministern gav landskamreraren Otto V. Landén i uppdrag att utarbета i denna fråga.

Av statskontoret, kammarrätten, överståthållareämbetet och tvenne länsstyrelser infordrades yttranden rörande nöjesbeskattningen. Av dessa myndigheter var det endast kammarrätten, som uttalade sig för, att nöjesskatten borde bliva en kommunalskatt.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 166 vid 1919 års lagtima riksdag anslöt sig dåvarande finansministern till kammarrättens utlåtande, oaktat nöjesskatten från början icke varit avsedd att bliva en kommunalskatt. Kungl. Maj:ts förslag samlade ingalunda ett enhälligt konstitutionsutskott, utan gingo meningarna ganska isär. Av de 8 reservanterna uttalade sig de flesta emot, att nöjesskatten skulle bliva en kommunalskatt utan förordade de i stället, att densamma måtte få natur av landstingskatt. En av reservanterna ansåg, att den borde bliva en statsskatt.

Utskottsmajoriteten var ej heller säker på sin sak, huru lämpligast borde förfaras, men underströk i motiveringen till utskottsbetänkandet, att man i vissa hänseenden har att försöksvis pröva sig fram till de anordningar, som omsider böra bliva definitiva, och utskottet vill ingalunda bestrida, att det kan framdeles finnas lämpligt att låta en nöjesskatt ombildas, så att vissa därigenom uppkomna intäkter även skulle komma landstingen och staten till del.

En sådan omläggning av skatten förutsätter med nödvändighet, att man på området vinner ökad erfarenhet.

Genom att genomföra skatten i den föreslagna formen skulle man vinna tillfälle att inhämta en sådan erfarenhet, varigenom en framdeles skeende förändring av densamma skulle kunna underlättas.

Kungl. Maj:ts förslag blev i huvudsak av riksdagen bifallet. Den från början avsedda formen för nöjesbeskattning var övergiven.

Det torde emellertid aldrig kunna förnekas, att för det överväldigande stora antalet landskommuner denna skattelagstiftning blev utan minsta betydelse.

Försök till ändring i detta förhållande gjordes redan vid 1920 och 1921 års riksdagar av enskild motionär men utan framgång.

Bevillningsutskottet, som senast hade att behandla och förbereda detta ärende, hävdade, att tillräcklig erfarenhet ej vunnits på ett oprövat beskattningsområde under den korta tid, lagen varit i kraft, men nödgades dock konstatera, att de då sist tillgängliga siffrorna giva otvetydigt vid handen, att den vida övervägande delen av totalinkomsten av ifrågavarande skatt inflyter till städerna.

Ett sådant resultat av beskattningen var emellertid vid lagstiftningens tillkomst förutsett, tillägger bevillningsutskottet.

Vad som även motiverar nöjesskattens bibehållande som kommunalskatt, framhåller utskottet vidare, är emellertid ytterligare den beaktansvärda synpunkten, att de inkomster, som icke blott städer utan även åtskilliga landskommuner hava av nöjesskatten, äro för dessa särskilt under rådande kommunalekonomiska svårigheter av stor betydelse.

Emellertid ha 5 år förflutit, sedan riksdagen hade att behandla denna fråga.

De skäl, som tala för en förändring i förordningen om den s. k. nöjesskatten, att densamma till vissa delar bliver statsskatt, finnas kvar.

Det är städernas och de stadsliknande samhällena, som ha direkt nytta av nöjesbeskattningen, oaktat nöjessökande från den rena landsbygden nödgas indirekt deltaga i skattebördan, utan att på minsta sätt ha några som helst motsvarande inkomster därav. Städerna ha tillerkänts rätt att beskatta landsbygden, såsom nöjesbeskattningen nu är lagd.

Tag Stockholm såsom exempel.

Nøjesskatten inbringar åt Stockholms stad omkring 2 millioner kr. årligen, eller omkring $\frac{1}{3}$ av hela inkomstbeloppet av nöjesskatten i landet i dess helhet. Säkerligen erlägges en avsevärd del av denna inkomstsumma av nöjessökande landsortsbor.

Man har svårt att finna någon rättvisa uti, att städerna tillerkännas rätt att beskatta landsbygden, då denna ej är i tillfälle att på samma sätt beskatta städernas befolkning. Några ömmande omständigheter för städerna att få skattebördan minskad på landsbygdens bekostnad torde ej förefinnas.

I skattehänseende är Stockholms stad synnerligen lyckligt lottad. Där äro de skattedragande befriade från både väg- och landstingsskatt m. m.

Inalles har under de gångna åtta åren, lagen gällt, städerna uppburit 41,378,570 kr. i nöjesskatt, i medeltal något över 5 millioner om året. Liknande statistik för landsbygdskommunerna finnes ej för närvarande att tillgå, men av de kända uppgifterna intill 1923 framgår, att inkomsterna av nöjesbeskattningen för dessa uppgår till en mycket ringa bråkdel av städernas inkomster av nämnda beskattning.

En omläggning av denna skatt borde äga rum, så att en rättvisare fördelning av skatteinkomsterna må komma till stånd.

Detta kan endast ske därigenom, att nöjesskatten delvis göres till en statsskatt.

Frågan om beskattningens omläggning borde icke upptagas till prövning, förrän tillräcklig erfarenhet vunnits om verkningarna av beskattningen i dess beslutade former, säger bevillningsutskottet 1922. Dock borde åtta år anses vara fullt tillräckliga för vinnandet av erfarenheter i denna sak.

Tiden bör nu vara inne för en omläggning av nöjesbeskattningen från kommunal till statsskatt. Uppenbart är, att skall nöjesbeskattningen göras till en statsskatt, måste den också göras obligatorisk med undantag för de kommuner, där nöjesskattsbeloppet ej uppgår till ett visst fastställt minimibelopp, betingat av ekonomiska skäl.

Nøjesskatten bör således vara kvar, dock under förutsättning, att ideella sammanslutningar böra vara helt befriade från densamma. Då verkliga skäl även föreligga, må länsstyrelse eller överståthållareämbetet på ansökan av vederbörande kommun äga befria densamma från upptagande av nöjesskatt. Som ersättning för uppbörd och redovisning till statskontoret må primärkommunerna erhålla $\frac{1}{3}$ av inkomstbeloppet. De övriga $\frac{2}{3}$ ingå ograverade till statskassan.

Men nöjesskatten skall ingalunda vara avsedd att vara en inkomstkälla för staten i vanlig bemärkelse. De medel, som inflyta genom nöjesskatten, böra användas för verkligt kulturella och ideella behov genom statens medverkan.

För släktets fysiska och kulturella fostran behöves medel. Det talas om träkigheten på landsbygden. På de allra flesta platser saknas lämpliga samlingslokaler med biblioteksrum, där såväl äldre samt ungdom kunna samlas för både fysisk och andlig fostran, där medborgare kunna mötas för att dryfta de olika samhällsproblemen. Här är ett arbetsfält, där mycket försumrats, och där mycket återstår att göra. Kommunerna äro för fattiga, att själva utan statsbidrag kunna lösa dessa frågor.

Nøjesskatten bör därför återbördas till hela allmänheten efter rättvis fördelning och behov, så att den blir till verklig uppbyggelse, glädje och nytta för alla, som bygga och bo i vårt land. Då får nöjesskatten en verklig uppgift att fylla.

Med anledning av vad här ovan är anfört hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj: t anhålla om, att Kungl. Maj: t låter utreda och för kommande riksdag förelägga förslag till sådan förändring i nuvarande förordning angående den så kallade nöjesskatten, att denna i stället komme att utgå i form av statsskatt, och att inkomsterna av densamma användas för kulturella och ideella behov.

Stockholm den 28 jan. 1928.

Oskar E. Sjölander.

